

KIRKMERAK 12

HALEP

Serhat Öztürk

Serhat Öztürk

HALEP

KIRKMERAK 12

Can Yayınları 1979

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2011

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaası

ISBN 978-975-07-1324-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

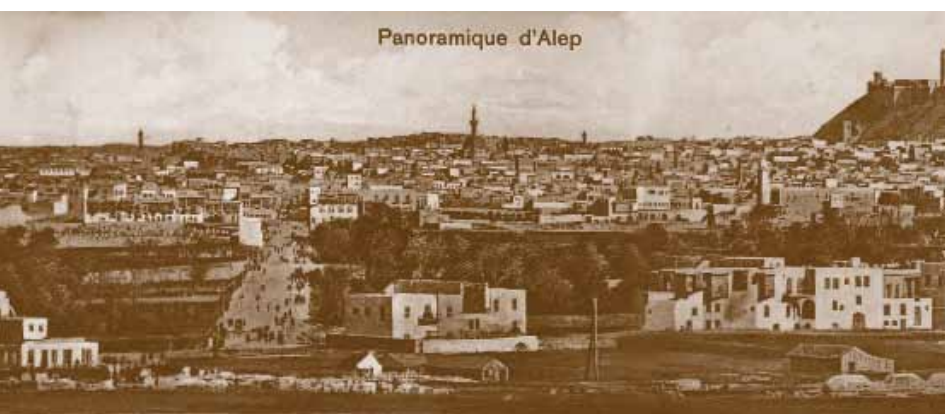
HALEP

Serhat Öztürk

Panoramique d'Alep

XX. yüzyıl başında Halep panoraması.

Sibel Sümer'e

Bindim dolaba
İndim Haleb'e
Paraları verdim
Rakı, şaraba.

BEBERUHİ
(*Karagöz*)

İçindekiler

Taş ve zaman.....	15
Baron Otel	28
Çarşıdan labirent.....	47
Küçük bir sığınak.....	67
Amma uzun yol gittik!.....	81
Vaatler Ülkesi.....	95
Çağrışımlar müzesi.....	108
Tarab	123
Garbiyatçılık	136
Halep'in merkezine seyahat	151
Teşekkür.....	169
Kaynakça.....	171
Filmler	172
Kronoloji.....	173

Taş ve zaman

Bizi Halep'e götürecektir lacivert Opel Zafira, sabah güneşinin altında, Antep Kalesi'nin Ortaçağ'ı çağrıştıran tarihsel görüntüsü içinde, reklam filminden fırlamış bir hiper gerçeklik gibi duruyordu. Sanki araba ve kale ayrı ayrı zamanlarda, ayrı ayrı yerlerde görüntülenmiş, sonra bilgisayarda, bir yazılım aracılığıyla bir araya getirilmişlerdi. Kalenin civarında belli ki bir restorasyon çalışması yürütülmüştü, yine de doğası gereği kargacık burgacık olan sokaklar, o eski zaman havasını koruyorlardı. Üflesen yıkılacakmış gibi duran üç tekerli komik kamyonetlerden, el arabalarından sebze meyve sandıklarının, çuval-ları indiren hamalların gelgitine, arkadaki demirci dük-kânlarında yanan ocakların alevleri karışıyor ve bütün bunlara bağırışlarla birlikte çekiç seslerinin gürültüsü eşlik ediyordu. Kasketli yaşlı amcalar ve başörtülü teyzeler de en taze mallardan seçmek ya da sadece ölü evin sabah tedirginliğinden kaçmak için, çoktan sahnedeki yerlerini almışlardı.

Lacivert arabanın bütün bunlarla oluşturduğu teza-ta, arabanın yanında duran takım elbiseli, orta boylu, kumral adam da dahildi ve ilk bakışta araba gibi o da neredeyse efsunlu bir yerden çıkıp gelmiş duygusu uyan-dırıyordu insanda. Gerçi bu efsunlu sözcüğünü destekle-

yen kimi gerçekler de yok değildi. Antep'ten Halep'e sürecek 120 kilometrelik ve iki saatlik yolculuğa –sınır-daki işlemlerin yapılması da dahil– sadece yüz lira ödeyecektik. Biraz sonra şoförümüzün adını öğrendüğümüzde –Aga'sı eksik bir Memnon– Kaf Dağı'nın dorukları da aydınlandı. İyi saatte olsunlar! Eskiden olsa, Memnon'un Orta Dünya'dan çıkıp geldiğine kalıbımızı basabilirdik, ama hanidir biliyorduk ki, üstat Tolkien bu coğrafyadan sadece Ork devşiriyordu.

Sessiz, kibar, çekingen biriydi Memnon. Etiyopyalı atasının aksine süt gibi beyazdı. Bir şey sorduğumuzda elleri direksiyonda, gözleri yolda, kısa kesik yanıtlar vermekle yetiniyordu. Kendiliğinden sadece bir kez konuşmuş ve Halep'te kaç gün kalmayı düşündüğümüzü sormuştu. “Dört-beş gün herhalde” demiştim. Yanıtı, bir günden fazla dayanamayacağımız, olmuştu. Şaka mı yapıyor, diye dönüp yüzüne bakmışım, son derece ciddi görünüyordu.

Konuyu açması için ısrar ettiğimizde ise gerekçelerini şöyle sıralamıştı: Pisti Araplar ve Halep'te sıkıntıdan başka bir şey yoktu. Öyle ki, bazen ertesi gün bir yolcu getirmesi gerektiğinde mecburen konakladığı bu şehirde ne yapacağını bilemiyor, erkenden yatıp uyumayı tercih ediyordu.

Bütün bunlar arabanın içinde pek de hoş olmayan bir sessizliğe yol açmıştı kolayca tahmin edilebileceği gibi. Camdan dışarı bakıp, Halep şehriyle ilgili Memnon'un, söylediklerini düşünüyordum. İki ayrı şeyin bileşiminden oluşuyordu sözleri. Öncelikle kendi kişisel perspektifinden bakıyor ve sınırlı tecrübesinden söz ediyordu. Halep'e ikinci gidişimizde ana güzergâhlardan uzaklaştıkça Memnon'un dünyasını daha iyi anlayacaktım. Doğrusu onun kaldığı otellerde kalsam ve akşam bir başına yediği lokantalarda yesem, ben de Halep'te bir

günden fazla durmak istemezdim. Orada bulunuşu bir zorunluluktan ve bir an önce evine dönmek istiyordu. Bunda anlaşılacak bir şey yoktu.

Rahatsız edici olan, bu gündelik tecrübeleri aktarmak için kullandığı sözcüklere sinmiş önyargılardı. Arapları yekpare bir şey olarak görüp onlarla pisliği bir araya getirmekteki rahatlığı örneğin. Ya da sürekli ne kadar geri kaldıklarını ihsas edecek şeyler söylemesi.

Kilis'e vardık. Memnon, şehrin çıkışında, birtakım evrakları doldurmak için, çalıştığı özel taşımacılık firmasının bulunduğu apartmanın önünde durdu ve kabaca sıvanıp öylece bırakılmış binanın merdiven boşluğunda kayboldu. Dönmesini beklerken, bir zamanlar kaçakçılığın başkenti olan, şimdi neredeyse ıskartaya çıkmış "takşak paşa" kentinin kıyısındaki çöplüğe dönmüş çayıra bakarak su ve sigara içtik. Halep buradan daha umutsuz bir vaka olabilir miydi?

Suriye sınırı tenhaydı. Memnon pasaportlarımızla uzaklaştıktan sonra arabaya yaslanmış, tek katlı gümrük binasının önünde dolaşan genç, pejmürde giysili muhafızları, duvar kenarına çökmüş kamyon şoförlerini izliyorduk. Düşünüyordum da Halep'e gitmeye karar verdiğimizde, yakın çevremizden yükselen kimi itirazlar da Memnon'un söylediklerinden farklı değildi. Gezmek için unutulmuş bir Arap şehrine gitmek en hafif deyişle tuhaftı. Bu tuhaflığı, uzun süredir methini duyduğumuz Halep mutfağına duyduğumuz ilgiyle örtmeye çalışıyorduk. Kaldı ki, eğer denk düşerse ben Halep'le ilgili bir kitap da yazmayı planlıyordum.

Ancak şimdi sınırda durmuş, sanki kesintisiz bir zaman varmış yanılsaması yaratan baba-oğul Esadların portrelerine bakarken, bu yolculuğa çıkmamda rol oyna-

yan, daha derinlerde bir şeyler olduğunu da hissediyordum. Halep'e gitmek, biraz da başka bir zamana gitmek, bir tür zaman yolculuğu vaadi taşıyordu içinde. Kuşkusuz görmediğim bütün şehirler için geçerli olabilirdi bu. Öyleyse daha açık söyleyeyim, Suriye'ye giderken dünyanın daha eski bir zamanına bakmaya gidiyordum sanki. Çocukluğumun İstanbulu'ndaki gibi bir zamana. Biz "modern insanlar"ın çoktan yitirdiğimiz bir şeyi bulacaktım orada.

Ağızımda kekremesi bir tat bıraksa da şimdi bunun, Memnon'un Arapların pisliğiyle ilgili önermesinden çok da uzağa düşmediğini bütün çıplaklığıyla görebiliyordum. Otomatik olarak düşünülen şeylerin sinsi alışkanlığından kurtulmak için insanın sürekli tetikte olması gerekiyordu.

Bilemiyorum, belki bu rahatsız edici halet-i ruhiyeden uzaklaşmak için belki tam da bunu böyle düşünmüş olmaktan, Viyana'da yaşayan bir tanıdığımın anlattığı hikâye geliverdi aklıma. Vakit geçsin, diye Sib'e anlatmaya başladım.

Söylediğine göre son yıllarda dünyanın dört bir yanına seyahat etmişti tanıdığım. Ancak bütün bu yolculuklardan sonra gitmekten en çok hoşlandığı yerin Kazakistan'ın Almaata şehrindeki çöl olduğunu anlamıştı. Yılda bir kez evinden çıkıp bir Mercedes taksiyle Viyana havaalanına gidiyor, uçakla 7 saat uçarak 4700 kilometrelik bir mesafeyi kat edip elmalar diyarına varıyordu. Eşyalarını ucuz bir otel odasına bırakıyor, Mercedes olmayan bir taksiye biniyor ve şoförden kendisini çöle, yani asfaltın bittiği yere götürmesini istiyordu.

Onu dinlerken tuhaf bir imge belirliyordu zihnimde. Asfaltın bittiği yeri tahayyül etmekte zorlanıyordum. Asfaltın bittiği yer, *Tanrılar Çıldırması Olmalı* filminde, elindeki Coca-Cola şişesinden kurtulmak için dünyanın so-

nunu aramaya çıkan pigmenin hikâyesini çağrıştırıyordu.

Tanıdığım, asfaltın bitip çölün başladığı yerde takside iniyor, şoföre 10 gün sonra aynı saatte aynı yerden kendisini alması için talimat veriyor ve sırt çantasını omzuna asarak, boşluğa doğru yürüyor, yürüyordu; ta ki göçebelere rast gelinceye kadar. Göçebeler, Dede Korkut hikâyelerinde olduğu gibi onu Tanrı misafiri olarak görüp obalarına buyur ediyorlardı. On gün boyunca onlarla yiyip içiyor, çadırlarında uyuyor, işaretlerle konuşuyor, güreş tutuyor ve ata biniyordu. Tek şikâyetinin, o büyük otağa girip çıkarken her seferinde içilmesi zorunlu bir maşrapa kımız olduğunu söylemişti; tadı o kadar kötüymüş ki insan bir türlü alışamıyormuş.

“Ama dert etmiyorum,” diye eklemişti hemen, çünkü bin yıllık bir zaman salıncağına binen birinin –tam olarak böyle mi demişti, yoksa şimdi bu hikâyeyi yeniden anlatırken içine eklediğim onca şeyle birlikte bunu da ben mi uydurdum–, kıımızdan şikâyet etmesi manasız olurmuş.

Oturduğumuz kumsalda o bunları anlatırken ben de taş taş üstüne dizerek bir şekil meydana getirmeye çalışıyordum. Konuşması bitince uzun bir sessizlik olmuştu. Sormam gereken bir dolu soru olmalıydı ona. Oysa ben taşlarla oynamayı sürdürüp, benim için hiç bilmediğim bir şehre tek başına inmenin de yeterli olacağını düşünmüştüm; elma şehri, süt şehri fark etmezdi. Bu durumda kendimi şahane bir şekilde dünyada kaybolmuş hissedebirdim.

Ancak o bu sınırı çoktan aşmış olmalıydı. Söylediğine göre ayda en az iki kez yolculuğa çıkıyordu. Bir an sürekli eli artırmak zorunda olan bir kumarbaz olduğunu düşündüm onun, kestirmeden giderek. Belki de yeterince hayal gücü olmayan biriydi. Çok fazla Hollywood filmi izliyor da olabilirdi. Yoksa oryantalistler gibi, “geçmişe

ait, durağan olduğunu varsaydığı bir yere” istediği zaman girip çıkabilme lüksünü elinde bulundurmanın tatmini miydi söz konusu olan? İlginç bir hikâye dinleyince en az onun kadar ilginç sebepler arama çabasıydı sanırım benimki. Belki de sadece yalnızdı ve dünyayı firdolayı dönerken tutunacak bir zaman kırıntısı arıyordu.

Anlattığı hikâyenin tuhaflığına ve taşlarla yaptığım yalnızlık kulesinin yıkılmaması için gösterdiğim çabaya öylesine kaptırmıştım ki, ona bütün bu yolculuklar ve özel olarak çölde ne aradığını sormayı unuttuğumu neden sonra fark ettim. O çoktan bir uçağa binip, kim bilir nereye doğru uzaklaştıktan sonra...

Sınırın öncesinde olduğu gibi sonrasında da bereketli topraklar vardı. Uzaktan, toprağın tavını gördüğünüzde bile anlaşılıyordu bu. Zeytin ve fıstık ağaçlarının arasından geçtik. Ama daha 5-10 kilometre gitmiştik ki yeniden durduk. Çok dikkatli bakınca buranın bir benzinci olduğunu tahmin edebiliyordu insan. Ama arkadaki viranenin aynı zamanda bir döviz bürosu olduğunu kestirmek imkânsızdı. Memnon, adamlarla Arapça konuştu, sonra dönüp, “1 liraya 30 suri veriyorlar, şehirde bu fiyatı bulamazsınız,” dedi. Cebimden az bir para çıkardım ve cebime sığmayacak kadar çok parayla arabaya döndüm. Tekrar yola koyulduk. Arada bir arazinin ortasında, dışarıdan Ay Üssü Alfa’yı andıran, geçirimsiz büyük taş yapılar görüyorduk. Memnon’un söylediğine göre bunlar zengin Arapların malikâneleriydi ve içlerinde bu görünüşleriyle tezat oluşturacak muazzam bir şatafat vardı: Rolls Royce’ların bile olduğu arabalarla dolu garajlar, palmyeler, nar ve hurma ağaçları, onlarca oda, ortası havuzlu bahçelerdeki salıncaklarda hurilerin sallandığı bir binbirgece paradisi. Fareli Köyün Kavalcısı da

Paris-Texas: Travis, Amerikan çölünde.

haremin ortasına bağdaş kurmuş, elindeki kavala üfleyerek yılanı deliğinden çıkarmaya çalışıyordu ola ki. Ya gidi Fellini!..

Derken taş çölü başladı. Güneş tam karşıdan vuruyordu ve bir süredir uyku ile uyanıklık arasında bir *no man's land*'e tutunmaya çalışıyordum. Almaata Çölü de böyle taşlık mıydı acaba? Bunu bilmemin yolu yoktu, eğer bir filmde ya da belgeselde görmediysem elbette. Eski zamanlarda olsa bir rüyada derdim.

Deniz görmemiş birini duyduğumda ne kadar şaşıırıyordum, oysa ben de hiç çöl görmemiştim. Yine de bu çölü bir yerden tanıdığımı düşünüyordum. *Paris-Texas* filminde Travis'in yürüdüğü çöl değil miydi bu? Stanton'ın elinde boş bir plastik su kabıyla arazinin içinde belirişini ve kabı atmadan önce kapağını kapamak için gösterdiği gayri ihtiyari çabayı hatırlıyordum. Ama çölü bilmeyen biri için bütün çöller birbirine benzer. Hem niye yürüyordu ki çölde? Zamandan mı kaçmaya çalışı-

yordu? Yoksa yapmaya çalıştığı şey zamanın etkisini belirginleştirmek miydi? Geri kalan her şeyi unutup bir onu, zamanı hatırlamak için... Neden sonra, yavaş yavaş geldi hikâyenin kalanı.

Asıl şaşırtıcı olan Travis'in hikâyesini bilmeme karşın –Wenders bize onun hikâyesini birinin dışarıdan bilebileceği kadarıyla anlatmıştı ne de olsa– kumsalda yan yana oturup sohbet ettiğimiz, beraber yüzdüğümüz ve birbirimize hikâyeler anlattığımız adamın, bana Travis'ten daha yabancı olmasıydı.

Boşlukta ve taşta, insanı zamanı düşünmeye sürükleyen bir şey vardı. David Lean, *Arabistanlı Lawrence*'ı çekerken dokuz ay kalmıştı çölde. Hemen sonrasında yapılan söyleşide okumuştum, “Şimdi niye bütün peygamberlerin çölden çıktığını anlıyorum,” diyordu.

Yunanlılar, evreni tanrıların yarattığına inanmazlardı. Onlara göre evren, tanrıları yaratmıştı. Tanrılardan önce yer ile gök vardı: Titanlar onların çocukları, tanrılar da torunlarıydı. Yaşlı tanrılar, diye anılan titanlar, çağlar boyunca evreni ellerinde tutmuştu ve bunların en önemlisi Kronos'tu. Tırpanıyla babasının taşaklarını eline vermiş, sonsuz zaman için çocuklarını hapır hupur yemişti. Zamanın temsilcisi sayıldığı kadar ölümün de temsilcisiydi Kronos. Tarihte, tırpanıyla dolaşan ölüm imgesi kadar popülerine az rastlanır.

Zaman ve ölüm. Cam ve sır'ı.

Hep olduğu gibi yanlış anlamalar da eksik değildi öte yandan. Şu Kronos hikâyesi örneğin. Azra Erhat'a göre Kronos adının, zaman anlamına gelen *khoronos* sözcüğüyle aslında hiçbir ilgisi yoktu, ama sonraki efsane ve açıklamalara göre bu ikisi bir tutulmuş ve Kronos'un zamanın akışını, geçişini simgelediği ileri sürülüp elinde

bir tırpanla gösterilmişti. Antik galat-ı meşhûr.

İyi de, tanrılar gibi onu da biz icat ettiysek –ki aksini düşünmek için bir sebep göremiyorum– zaman büyük gücünü nereden alıyordu? Ölüm korkusundan mı? Düşününce ölme garantisinden daha adil dağıtılmış ne vardı? Tamam, zamansız ölüm her kültürde yaralayıcıydı ama bence zamanın esas korkutucu yanı, dünyada bir iz bırakmadan geçip gidecek olmamızdı. Unutuluş korkusu. Öleceğini bilmekten çok unutulacağını bilmek, çoğu durumda buydu yıkan insanı.

Ölümsüzlük için bir avuntu arayışında taşa varıldı. Tarih oradan başladı. Yanan alnımızı taşa soğuttuk. Kentler taştan doğdu. Taşlaşmış biçimi zamanın, bir kent budur biraz da. Kentin katı hali. Devasa anıtlar bu yüzden dikilmedi mi? Piramitler bunun içindi, Orhun Abideleri ve Halep Kalesi... İnsan gidip bu anıtların karşısında durduğunda daha geniş bir zamanla bütünleşiyordu; alt kimlikler, yapay sınırlar siliniyor ve ortak tarihe ekleniyordu. Yine de bütün bunlar zaman ve unutuştan kurtulmaya yetmiyordu. Bizatihi arkeolojinin kendisi bile, unutuşun korkunç boyutlarını gözler önüne sermiyor mu?

Güneşten zamana sıçramıştım, zamandan taşa... Derin bir rüyadan uyanmış gibi, birden kendimi iki yanı apartmanlarla ve palmyelerle dolu geniş bir caddede buldum. Kuzey yönünden Halep'e girmiştik. O taş binaların güzelliğini size nasıl anlatsam. Palmyelerin arasından görünen bakımlı balkonlarda şezlonglarına kurulmuş bir şeyler atıştıran, kitap ve gazete okuyan insanları... O ahşap panjurları ve göz alıcı demir korkulukları. Bütün binalar, şehrin söylencelere konu olan adlarından birinde de yer alan, Halep'e özgü kayşani taşından yapıldı.

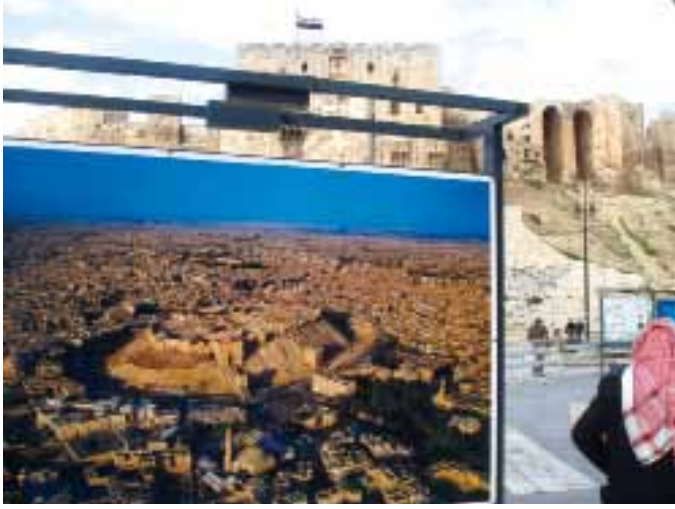
mişti. Kolay işlenen ve başlangıçta süt beyaz olan Kayşani, güneş gördükçe başkalaşıyor ve şimdi önümüzde uzanan şehirde olduğunca sarımsı bir renk alıyordu. Şatafattan uzak, sade bir mimarının egemen olduğu, belli ki varsıl olan bu semtte, Hıristiyan Araplar oturuyordu. Upuzun cadde, bütünlüğüyle öyle etkileyiciydi ki, birçokları için olduğu gibi benim için de, o andan itibaren Halep'i taştan ayrı düşünmek imkânsızdı.

Bir yandan da sınırın öte yanında kalan kendi kentlerimizi düşünüyordum acı acı. İstanbul'da havaalanına giden yoldaki *billboard*'lardan birinde, "Değiş. Geride kalma!" diye yazıyordu. Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla zamanın anaforuna kapılmış delikanlı, eski moda sevgilisini arkada bırakarak, *trendy* bir kızla uzaklaşıyor, tüyüyor, fırtıyordu. Fotoğrafın dikkat çeken yanı, bütün bunların alegorik biçimde çölde geçiyor olmasıydı. Bir Amerikan çölüydü bu elbette. O yüzden reklamcılar için özgürlüğü falan çağrıştırıyor olmalıydı. Travis'i kim takardı ki! Billboard'un arkasında kalan her biri farklı yükseklikte, farklı renkte, kimi sadece sıvalı, kiminde sıva bile olmayan binalar ile bu reklam arasındaki dolaysız bağ neydi acaba? Uyumsuzluğu anlatmak için kullandığımız bir deyişteki –Çingene çalar, Kürt oynar– gibi mi çalışıyordu reklam sloganı da.

"İyi geceler! İyi geceler!"

Halep'te daha çok zaman geçirdikçe anlamaya başladık ki, bu şehirde farklı farklı zamanlar hüküm sürüyordu. Müslümanların cuma günü tatil yapması, Hıristiyanların pazar dinlenmeleri gibi ve bu heterojen yapı, kentin en büyük güvencesini oluşturuyordu. Yoksa hızla artan dış göçe karşı kentin kendi değerlerini savunabilmesi mümkün olmazdı. Bütün bunları söylerken devlet

Zaman zaman içinde...

faktörünü gözardı etmemek gerekiyor elbette. Sakil yapıların ekseriyesi devlet binaları ve tıpkı gizlenmeye çalışılan sivil polis parodilerinde olduğu gibi, onları da nerede görerseniz tanıyorsunuz.

Görünen o ki, ahir zaman tanrısı Think Pink henüz Halep'e ulaşmamış ama eli kulağındadır. Zaten Ağa Han filan, kalenin etrafındaki viran yapıların turistik restorasyonu işini üstlenerek, şehrin makus talihini yenmesi için kolları sıvamışlar. Zenginlik ile yoksulluğun sınırlarını kıldan ince, kılıçtan keskince bir denklem içine oturtmaya çalışıyorlar. Bizim TV dizilerinden birçoğu zamanı durdurmaya talip olmuşlar. Sağlıklı beslenme, ölümüne diyet, yoga guruları da Sheraton'ın ya da Dedeman'ın konferans salonlarında, spor salonlarında ve umuma açık restoranlarında boy gösterecektir kısa zamanda. Ful'un zararları üzerine yayınlar yapılacaktır.

Kim derdi ki koca Batı uygarlığı... Efenim !..

Sakallı Celal, bizim Garplılaşma hikâyesimizi, “Doğu’ya doğru giden bir gemi içinde Batı’ya doğru yûrûyen insanlar”a benzetmişti. Bu metafordan hareketle zamanımızı Miyazaki’nin filmlerindeki amorf yaratıkları ya da *Locus Solus*’taki makineleri andıran tuhaf bir uzay gemisi içinde, dans eden şamanların çılgın partisi olarak tanımlayabiliriz. Bilemiyorum. Belki de daha öncesinde yer ayırtmadığımız için hep aynı sokaklarda dônüp durmaktan, kimi sefilliği kimi de fiyatlarıyla dudaklarımızı uçuklatan otellere girip ıkmaktandı, iime afaganlar salan bu pesimiz.

Neyse ki sonunda bizim eski Talimhane’yi anımsatan yedek paraçılarla dolu bir semtteki Riga Palace Oteli’nin önünde durduk, Memnon’la vedalaştık ve sıkı bir pazarlıktan sonra, otelin yöneticisi Hurşit Paşa’dan yüzde onluk bir indirim alarak odaya kapağı attık. Standart bir dört yıldız. Otel yeni yapıldığı için odada her şey pırl pırlıdı. Arak eşliğinde sıradışı bir akşam yemeği yedik. Sadece güzel değil aynı zamanda zarıftı; hem de bu fiyata. Sonrası uyku ilacı olarak Jack Daniels, buzsuz ve su bardağında.

Öte dünyaya kayıp gitmeden önce zaman üzerine sayıklamalarımı sürdürüyordum. Taş ve zaman dediğimiz, benim de şimdi birkaç tanesini yeniden anlatma şansı bulacağım, bir dolu hikâyeden başka neydi ki? Zaman, önünde sonunda kendi içimizden doğru baktığımız şeyden ibaret değil miydi? Gün boyu arabada giderken de hepimiz, kendi taş ölümüzün içinde kendi zamanlarımızıza bakıp durmamış mıydık? şairin dediği gibi:

Otuz yedi gün kaç gündür
ama sen ne kadar sayarsan o kadar.

Neyse ki artık Victor Eric’in o harikulade filmindeki

(*Ayva Ağacının Güneşi*) küçük bahçedeydim işte. Resam tuvalini kurar ama ayvaların bundan haberi yoktur.

Çetrefil meseleler vesselam. Taşa bakınca anlıyor insan.

Zaman, bir gülümseme, galiba...

HALEP

400 yılı Osmanlı egemenliğinde geçmiş, beş bin yıllık bir kent Halep. Yemekleri mutfak kültürümüze, yaşantısı edebiyatımıza, deyişleri (Halep oradaysa arşın burada) dilimize girmiş.

Tuhaftır bunca aşına olduğumuz kent hakkında çok az şey biliyoruz. Serhat Öztürk kitabında, Karagöz'deki kadim dolaba binerek, araklar ve şaraplar eşliğinde Hollywood filmlerine esin kaynağı olan Tanrı Hadad'dan St. Simeon'un hikâyesine, Kapalıçarşı'nın dehlizlerinden kalenin etrafında şekillenen yeni dünyaya, hecin develerinden vişneli kebaba, Araplara bakışımızdaki garbiyatçılıktan Halep Ermenilerine, Neanderthal insanından Ümmü Gülsüm'e bir kültürel coğrafyayı kuşatmaya çalışıyor.

Taş ve zaman üzerine bir seyahatname.

Kapak resmi: MATRAKÇI NASUH

ISBN 978-975-07-1324-8

9 789750 713248